

SINKRETIČKA IZVEDBA

O odnosu riječi i napjeva u izvedbi usmene lirske pjesme

SAŽETAK

U ovom radu se želi pozornost usmjeriti na složeni odnos riječi i napjeva u usmenim lirskim pjesmama koje se najčešće pjevaju.

Usmeni oblik postojanja pjesama osnova je proučavanju usmenoknjiževnih oblika, posebno i pjevanih, i pokazuje da takvo proučavanje ne mora proizlaziti samo iz metaforičke usporedbe folklor (usmene književnosti) s jezikom, odnosno da uzajamni odnos na osnovi samo lingvističkih pojmova (sintagma, leksika, sintaksa i dr.) nije dovoljan. Uspoređivanje valja obogatiti i glazbenom komponentom, uzimajući u obzir mehanizme nastajanja, funkcioniranja i razvijanja pjevane pjesme u suodnosu njezina teksta i napjeva.

Specifične konvencije folklornog izražavanja, koje su dugom upotrebom (tradicijom) prihvaćene i poznate svim članovima zajednice i za njih imaju isto značenje, sadržane su u *kontekstu*, ali se prepoznaju i na drugim dvjema razinama folklorne pojave, na razini *teksta* i *teksture*. Njih karakterizira prigoda (mjesto i vrijeme) izvedbe, one određuju interakcijski odnos izvođača i publike, one odabiru repertoar koji se u pojedinim prigodama može, mora ili ne smije izvoditi, utječu na izražajna sredstva, te upozoravaju i na pojedinačna nepoštivanja tradicijskih normi i njihov mogući utjecaj u mijenjanju konvencija. U objašnjavanju i tumačenju pjevane pjesme, potrebno je, dakle, uzeti u obzir i njezinu *izvedbu*, odnosno dublji sloj konteksta u kojem se pjesma izvodi.

Odabrani su stoga i primjeri koji djelomice, za ovu svrhu, potvrđuju kako je *što potpuniji zapis folklorne pjesme* potreban i dobrodošao oslonac u pristupu genološkoj problematici usmenoga pjesništva, u interdisciplinarnoj analizi folklornih pjesama koje se pjevaju i koje žive u suodnosu teksta i napjeva.